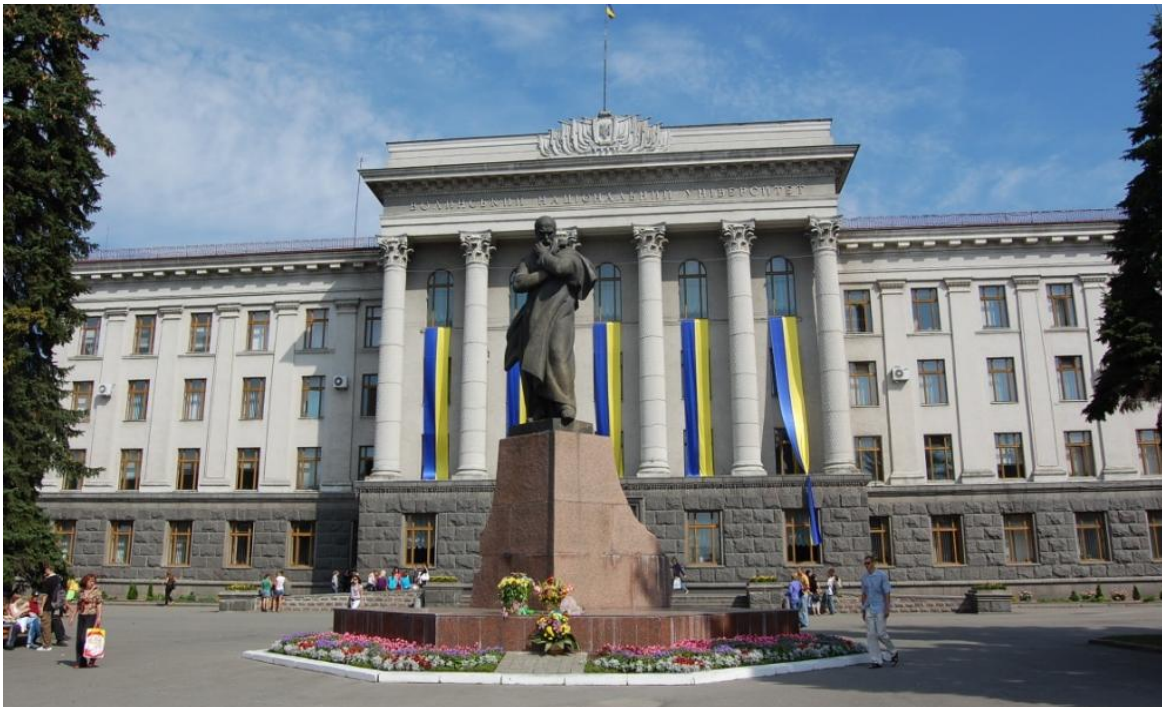

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ
ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВРОЦЛАВСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КРАКІВСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧЕНСТОХОВСЬКИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ПОЛЬЩА)
КООПЕРАТИВНО-ТОРГОВЕЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ
МЕТОДОЛОГІЧНА РАДА З БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПРИ МІНІСТЕРСТВІ ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ БУХГАЛТЕРІВ ТА АУДИТОРІВ УКРАЇНИ
ФЕДЕРАЦІЯ БУХГАЛТЕРІВ, АУДИТОРІВ І ФІНАНСИСТІВ АПК УКРАЇНИ
АУДИТОРСЬКА ПАЛАТА УКРАЇНИ
SCHOOL OF ECONOMICS AND BUSINESS SARAJEVO (UNIVERSITY OF SARAJEVO) (*BOSNIA AND
HERZEGOVINA*), FACULTY OF ECONOMICS AND BUSINESS
UC LEUVEN-LIMBURG – UCLL (*BELGIUM*), ACCOUNTANCY AND TAXES
UNIVERSITY OF MONTENEGRO (*MONTENEGRO*), FACULTY OF ECONOMICS

Тези доповідей X міжнародної науково-практичної конференції

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, КОНТРОЛЮ, АУДИТУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

27 травня 2026 року

Луцьк

УДК 657(08)+336.2(08)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
факультету економіки та управління
Волинського національного університету
імені Лесі Українки (протокол № 10 від 26.05.2026 р.)*

Рецензенти:

Олена ПАВЛОВА, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки і торгівлі,
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування: матеріали міжнародної наук.-практ. конф. (27 травня 2026 р.) – 151 с.

У збірнику подано тези доповідей X міжнародної науково-практичної конференції «**Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування**», у яких відображено дослідження тенденцій сучасних напрямів розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування в умовах новітніх перетворень; стану і розвитку бухгалтерського обліку як науки та практичної діяльності; міжнародного та вітчизняного досвіду організації, функціонування та розвитку економічного аналізу; сучасних викликів в удосконаленні теорії та практики аудиту; оподаткування діяльності підприємств: проблеми та перспективи розвитку; покращення інформаційних систем обліку, аналізу та аудиту на етапі становлення цифрової економіки; обліково-аналітичного забезпечення бізнес-процесів підприємства.

Для науковців, аспірантів, студентів, економістів, практикуючих бухгалтерів і всіх, хто цікавиться питаннями розвитку аудиту, контролю, оподаткування та обліково-аналітичного забезпечення підприємств.

УДК 657(08)+336.2(08)

© Автори тез, 2026
© ВНУ імені Лесі Українки, 2026

Томнюк Тетяна ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	138
Трофимчук Наталія ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ІНСТРУМЕНТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ТА ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ.....	140
Тютюнник Світлана ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ.....	142
Тютюнник Юрій, Половецька Анастасія ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ, ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	144
Фатенок-Ткачук Алла ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННИХ ОБМЕЖЕНЬ.....	146
Шматковська Тетяна РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ТА ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ДИДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	148
Матвійчук Іванна ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО АНАЛІЗУ ПРОЄКТІВ ВІДНОВЛЕННЯ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....	150

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ, ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

З економічного погляду, витрати аграрного підприємства – це грошове вираження ресурсів (живої праці, засобів виробництва, природних ресурсів), використаних для створення сільськогосподарської продукції за певний період. При цьому важливим є врахування тієї обставини, що в сільському господарстві момент здійснення витрат і момент отримання готової продукції, а відтак і доходу від її реалізації, часто розділені довгим часовим лагом (від кількох місяців у рослинництві до кількох років у тваринництві чи садівництві).

З погляду економічної теорії, витрати аграріїв відображають:

- споживання ресурсів – перенесення вартості засобів виробництва (техніки, будівель – через амортизацію) та предметів праці (насіння, кормів, добрив тощо) на готову продукцію;
- відтворення робочої сили – витрати на оплату праці працівників та соціальні заходи;
- біологічне перетворення – витрати, пов'язані з вирощуванням живих організмів (рослин, тварин), де час виробництва зазвичай не збігається з робочим періодом.

Отже, економічний зміст витрат аграрних підприємств полягає у трансформації ресурсів у вартість нової продукції. В агробізнесі це інвестиції в біологічний потенціал землі та живих організмів, які мають високий ступінь невизначеності через природно-кліматичні умови.

Специфіка формування витрат у підприємствах аграрного сектору зумовлена насамперед особливостями сільськогосподарського виробництва, зокрема:

- головним ресурсом є земля, тому значну частку в собівартості продукції становлять витрати на оренду, податки на землю, витрати на здійснення заходів з підтримання та підвищення родючості ґрунтів (наприклад, на гірших за якістю ґрунту (бонітетом) землях потрібно більше витрат на добрива для отримання того ж результату, що й на кращих землях);

- високий рівень залежності від природно-кліматичних умов (наприклад, витрати на сушіння зерна у вологий рік можуть у разі перевищувати витрати сухого року);

- сезонність виробництва, у зв'язку з чим витрати накопичуються нерівномірно. Основний пік припадає на посівну та збиральну кампанії. Нерівномірність витрат протягом календарного року формує значний розрив між моментом інвестування коштів і отриманням виручки (так званий «касовий розрив»);

- використання біологічних активів (живих організмів). Об'єктом витрат є рослини та тварини, що може нести ризики їхньої загибелі (наприклад, унаслідок хвороб тварин, вимерзання культур). У підсумку це трансформується у збитки або надзвичайні витрати;

- використання власної продукції у виробництві. Частина врожаю не продається, а повертається у наступні виробничі цикли (посадковий матеріал, корми для тварин), що потребує більш складного внутрішньогосподарського обліку.

Економічний зміст та особливості формування витрат аграрних підприємств безпосередньо впливають на собівартість одиниці сільськогосподарської продукції, яка визначається відношенням усіх витрат на виробництво до кількості одержаної продукції. Через біологічні ризики, навіть при високих витратах на технологію, низький врожай може зробити виробництво збитковим. Тому в сільському господарстві акцент зміщується з «мінімізації витрат» на «оптимізацію витрат на одиницю продукції».

Ефективне управління витратами в аграрному секторі передбачає системний їхній поділ на види за відповідними класифікаційними ознаками (табл. 1).

В агробізнесі критично важливо контролювати маржинальний дохід – різницю між виручкою та змінними витратами, щоб розуміти, чи покриває виробництво конкретного виду продукції хоча б прямі витрати [1, с. 73]. Також у сучасних умовах України значну частку в структурі

витрат займають витрати на логістику та енергоносії, що, має вплив, зокрема, й на рентабельність експорту.

Таблиця 1

Класифікація витрат аграрних підприємств

Ознака класифікації	Види витрат
За економічним змістом (елементами) (згідно НП(С)БО 16 «Витрати»)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Матеріальні затрати (насіння, корми, добрива, засоби захисту рослин і тварин, паливно-мастильні матеріали, запчастини тощо). 2. Витрати на оплату праці (заробітна плата штатним працівникам та сезонним робітникам). 3. Відрахування на соціальні заходи (ЄСВ та інші обов'язкові платежі). 4. Амортизація (знос тракторів, комбайнів та іншої техніки, будівель, продуктивної худоби). 5. Інші операційні витрати (оренда паїв, послуги сторонніх організацій, страхування посівів тощо).
За статтями калькулювання	<p>Наприклад, у рослинництві:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оплата праці з відрахуваннями. 2. Насіння та посадковий матеріал. 3. Добрива (мінеральні та органічні). 4. Засоби захисту рослин. 5. Роботи та послуги сторонніх організацій. 6. Витрати на утримання основних засобів. 7. Загальновиробничі витрати.
За впливом на управління	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прямі (змінні) – залежать від площ посіву та обсягів виробництва (наприклад, насіння, добрива, пасивно-мастильні матеріали, відрядна заробітна плата)ю 2. Непрямі (постійні) – залишаються стабільними незалежно від врожайності та продуктивності (наприклад, амортизація техніки і будівель, адміністративні витрати, орендна плата).
За складовими повної собівартості	<p>Наприклад, у рослинництві:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прямі витрати (насіння, засоби захисту рослин, паливо). 2. Загальновиробничі витрати (ремонт бригадного стану, заробітна плата агронома). 3. Адміністративні витрати (офіс, юристи). 4. Витрати на збут (логістика, елеватор, маркетинг).

Класифікація витрат пов'язана з методами калькулювання собівартості аграрної продукції, серед яких: традиційний метод – розподіл усіх витрат на одиницю продукції; Direct-Costing – облік лише прямих витрат, що дозволяє швидко оцінити прибутковість окремих видів продукції; ABC-costing (Activity Based Costing) – розподіл витрат за видами діяльності (оранка, посів, збирання), що допомагає виявити неефективні технологічні операції [2, с. 83].

Оптимізація витрат аграрних підприємств передбачає використання ефекту масштабу, впровадження заходів з енергоефективності, хеджування ризиків, вертикальну інтеграцію для зменшення логістичних витрат.

Список використаних джерел

1. Вакуленко В. Л., Мьялковський В. А. Управління змінними витратами аграрного підприємства. *Бізнес навігатор*. 2022. Вип. 2 (69). С. 72-75. URL: http://www.business-navigator.ks.ua/journals/2022/69_2022/12.pdf (дата звернення: 17.05.2026).
2. Дідур Г. І., Мельничук О. І., Телічко Н. А., Лівінський А. І. Управління витратами в операційній системі аграрних підприємств на засадах логістичного підходу. *Агросвіт*. 2025. № 10. С. 79-87. URL: <https://nauka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/6373> (дата звернення: 18.05.2026).